

Liikennevaliokunnan mietintö 5/1995 vp

Hallituksen esitys Autorekisterikeskuksen muuttamista osakeyhtiöksi koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunta on 6 päivänä syyskuuta 1995 lähettänyt liikennevaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 59/1995 vp.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina ylijohtaja Harri Cavén ja osastopäällikkö Reino Lampinen liikenneministeriöstä, tietohallintopäällikkö Aulis Gerlander sisäasiainministeriön poliisi-osastolta, rikoskomisario Thomas Elfgrén keskusrikospoliisista, tietosuojavaltuutettu Jorma Kuopus, tutkimuspäällikkö Tuomas Huuho kilpailuvirastosta, johtaja Anja Peltonen kulttajasiamiehen toimistosta, pääjohtaja Lasse Korppi Autorekisterikeskuksesta, ylijohtaja Ove Knekt Ajoneuvohallinnosta, aluejohtaja Pekka Ruonakangas Kuopion katsastusasemalta, aluejohtaja Heikki Laine Rovaniemen katsastusasemalta, osastonjohtaja Martti Mäki Liikenneturvasta, tekninen johtaja Rainer Tuomainen Liikennevakuutuskeskuksesta, puheenjohtaja Pertti Oittinen Autokatsastajat ry:stä, puheenjohtaja Veikko Järvinen Katsastusinsinöörit ry:stä, järjestöpäällikkö Reino Nygren Teknisten liitto ry:stä, liittosihteeri Erik Lindfors Metallityöväen liitto ry:stä, asiamies Seppo Soitula Autoalan Keskusliitto ry:stä, toimitusjohtaja Pekka Puttoni Autotuojat ry:stä, osastopäällikkö Matti Säilä Autoliitto ry:stä, insinööri Sakari Backlund Suomen Kuorma-autoliitto ry:stä, toimitusjohtaja Lauri Säynäjoki Suomen Taksiliitosta ja toimitusjohtaja Tapio Hongisto Hämeen Autokatsastus Oy:stä. Linja-autoliitto on toimittanut asiasta kirjallisen lausunnon.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Autorekisterikeskuksen (ARK) muuttamisesta osakeyhtiöksi sekä yhtiön eräistä tehtävistä. Yhtiön toimialana olisivat ajoneuvojen katsastuspalvelut ja muu niiden yhteyteen soveltuva liiketoiminta. Yhtiö jatkaisi pääosaa Autorekisterikeskuksen toiminnasta.

Yhtiön tehtäväksi säädettäisiin lisäksi vuoden 1996 ajaksi kuljettajantutkintojen vastaanotto-tehtävät.

Viranomaisluonteiset tieliikenteen tietojärjestelmään, ajoneuvojen ja ajokorttien rekisteröintiin sekä ajoneuvoverotukseen liittyvät Autorekisterikeskuksen nykyiset tehtävät siirrettäisiin liikelaitoksen yhtiöittämisen yhteydessä valtion viranomaistoiminnoiksi ajoneuvohallintokeskukseen.

Ajoneuvojen rekisteröintitehtäviä hoidettaisiin myös ajoneuvokatsastukseen toimiluvan saaneiden katsastustoimipaikoissa. Lisäksi ehdotetaan, että asianmukaisen luvan saaneelle ajoneuvojen katsastustehtäviä harjoittavalle sallittaisiin samanlainen ajoneuvojen suorarekisteröinti-ilmoitusten tekeminen kuin on sallittu esimerkiksi autoliikkeille. Ilmoituksia voitaisiin edelleen toimittaa ajoneuvohallintokeskukseen myös postin välityksellä.

Pääosa Autorekisterikeskuksen palveluksessa olevasta henkilöstöstä siirtyisi perustettavan osakeyhtiön palvelukseen. Rekisteröinti- ja verotustehtäviä hoitavat siirtyisivät kuitenkin ajoneuvohallintokeskuksen palvelukseen.

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi ajoneuvojen katsastustehtävien toimiluvista annettu laki ja säädettäväksi laki ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimiluvista.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi tieliikenteen tietojärjestelmästä annettua lakia siten, että tietojen luovuttaminen tietojärjestelmän osarekistereistä määriteltäisiin nykyistä täsmällisemmin ja yhtenäisemmin. Samalla tieliikenteen tietojärjestelmän tietojen luovuttamiseen ehdotetaan tehtäväksi muutoksia, jotka koskisivat erityisesti viranomaisten tietojensaantioikeuksia sekä ajoneuvon omistajan ja haltijan oikeutta kieltää osoitetietojensa luovuttaminen puhelimitse.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1996 alusta.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

ARK:n yhtiöittämishanke liittyy kilpailun avaamiseen katsastustoiminnassa. Tarjonnan vaihtoehdot ovat aikaisempien lainmuutosten johdosta lisääntyneet ja kilpailutilanteessa ARK:n asema on muuttunut.

Katsastuspalveluja ei voi pitää niiden lakisääteisen luonteen vuoksi sellaisina palveluina, joiden sisältö ja saatavuus voisi määräytyä täysin vapaasti. Liikennevaliokunta katsookin, että lainsäädännössä on huolehdittava, että katsastuspalveluja on jatkossakin saatavana kattavasti koko maassa. Katsastustoiminnan laatutaso varmistetaan niin, ettei liikenneturvallisuus vaarannu. Lisäksi palveluista perittävän hinnan on oltava kohtuullinen koko maassa.

Liikennevaliokunta on erityisesti kiinnittänyt huomiota myös kuljettajantutkintojen järjestämiseen. Hallituksen esityksessä kuljettajantutkintojen järjestäminen on hoidettu vain ylimenokauden ajaksi. Kuljettajantutkintojen vastaanottamisen ja kuljettajanopetuksen valvonnan on liikenneturvallisuuksista oltava eri puolilla maata riittävän tasokas. Keskeinen merkitys on silloin vastaanottajaorganisaatiolla.

Liikennevaliokunta edellyttää, että Autoteknisen keskuksen yhtiöittämisen jälkeen varmistetaan riittävä ja liikenneturvallisuuden takaava palvelutaso valtiokunnan eri osissa.

Katsastuksia suorittavan henkilöstön pätevyysvaatimusten osalta valiokunta toteaa, ettei niitä ole hallituksen esityksen yhteydessä riittävän tarkoituksenmukaisella tavalla laadittu. Valiokunnan käsityksen mukaan 3. lain 11 §:n vaatimukset eivät välttämättä takaa riittävää erityis-

osaamista ja säännös on tältä osin epätarkka. Mm. käytännön perehtyneisyys on jäänyt liian vähälle huomiolle.

Liikennevaliokunta edellyttää, että katsastuksia suorittavan henkilöstön tarkoituksenmukaiset pätevyysvaatimukset pikaisesti selvitetään ja tavoitteena on, että lähitulevaisuudessa asianomaiselta henkilöstöltä vaaditaan ammattitaidon takaava erityinen katsastustutkinto.

Liikennevaliokunta huomauttaa, että useat asiantuntijat kannattivat katsastusasetuksessa säädetyn vuosikatsastuksen jälkitarkastusoikeuden myöntämistä valtuutetuille korjaamoille. Eduskunta on myös aiemmin lausumassaan ollut samalla kannalla hallituksen esityksen 180/1993 vp käsittelyn yhteydessä. Valiokunta toteaa, että jatkoselvityksiä jälkitarkastusten osalta tulisi edelleen tehdä tarkoituksenmukaisen menettelytavan löytämiseksi. Asiakaspalvelun parantamiseksi, varsinkin syrjäseudulla, voidaan määräaikoja pidentämällä saada myönteisiä korjauksia.

Liikennevaliokunta edellyttää, että vuosikatsastuksen jälkitarkastusta ei määrätä suoritettavaksi ennen kuin kaksi kuukautta vuosikatsastuksesta on kulu-

nut. Katsastustoimilupa edellyttää nykyisellään riippumattomuutta mm. liikenne- ja autovakuutustoiminnasta. Hallituksen esityksessä tämä edellytys on poistettu. Perusteluissa ei ole esitetty erityistä syytä siihen, miksi juuri vakuutustointitariippuvuus ei olisi haitallista. Kilpailuneutraliteettisyydestä valiokunta ehdottaa, että liikenne- ja autovakuutustoiminnan harjoittaja ei voisi saada katsastustoimilupaa.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että 1., 2., 4. ja 6. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja

että 3. ja 5. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

3.

Laki**ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimiluvista**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 ja 2 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 §

Toimiluvan myöntämisen yleiset edellytykset

(1—3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Toimiluvan hakijan tulee olla Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalainen tai yhteisö, jonka kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on Euroopan talousalueella. (Uusi)

4 §

Hakijan luotettavuuden arviointi

Toimiluvan hakijaa voidaan pitää luotettavana, jos hakijaa, toiminnasta vastaavaa henkilöä, katsastavaan henkilöstöön kuuluvaa tai yhtiömuodossa toimivan hakijan hallituksen tai hallintoneuvoston jäsentä tai varajäsentä, toimitusjohtajaa, vastuunalaista yhtiömiestä taikka muussa näihin rinnastettavassa asemassa olevaa ei ole tuomittu:

1) viiden viimeisen vuoden aikana tieliikennelain (267/81) 75 §:ssä tarkoitetusta rikoksesta tai rikoksesta, josta on seurannut vankeusrangaistus; (poist.)

2) kolmen viimeisen vuoden aikana rikoksesta, josta on seurannut sakkorangaistus ja jonka voidaan katsoa osoittavan henkilön olevan ilmeisen sopimaton harjoittamaan katsastus- tai rekisteröintitoimintaa; eikä (uusi)

(3 kohta kuten hallituksen esityksen 2 kohta)
(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

5 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 §

Hakijan riippumattomuuden arviointi

Toimiluvan hakijaa voidaan pitää riippumattomana, jos hakija tai hänen palveluksessaan oleva ei harjoita tai ole kaupallisesti, taloudellisesti tai muuten riippuvuussuhteessa siihen, joka harjoittaa:

1) ajoneuvojen tai niiden osien tai varusteiden valmistusta, maahantuontia, kauppaa, suunnittelua, markkinointia, korjausta (poist.), huoltoa tai vakuutustoimintaa; taikka

(2 kohta poist.)

(2 kohta kuten hallituksen esityksen 3 kohta)
(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

7—14 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

15 §

Valvonta

(1—3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Poliisi on velvollinen antamaan virka-apua tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi (poist.).

16 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

17 §

Toimiluvan peruuttaminen

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Toimilupa voidaan peruuttaa, toimiluvan haltijalle antaa huomautus tai kirjallinen varoitus taikka kieltää toimiluvan haltijalta rekisteröintien suorittaminen, jos:

(1—3 kohta kuten hallituksen esityksessä)

4) toiminnassa on rikottu 12 §:ssä säädettyä tasapuolisuus- tai muuta tässä laissa säädettyä vaatimusta; (poist.)

5) luvan haltija rikkoo toimiluvalla liikenne ministeriön päätöksestä määrättyjä tai lupaan liitetyissä ehdoissa asetettuja vaatimuksia; taikka

6) toimiluvan haltijan kirjanpito, varainhallinta tai hallinto eivät täytä toiminnalta vaadittavia edellytyksiä. (Uusi)

(3 ja 4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

18—22 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5.

Laki

tieliikenteen tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tieliikenteen tietojärjestelmästä 15 päivänä syyskuuta 1989 annetun lain (819/89) 17, 19 ja 19 a §,

sellaisina kuin ne ovat, 17 § osittain muutettuna 8 päivänä tammikuuta 1993 annetulla lailla (7/93) sekä 19 ja 19 a § mainituissa laissa,

muutetaan 1 §, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n johdantokappale sekä 1 ja 2 kohta, 9 §:n otsikko, 9 §:n 1 momentin johdantokappale, 1 ja 3 kohta sekä 3 ja 4 momentti, 10 §:n 1 momentti ja 11—16 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 2 kohta, 9 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 3 ja 4 momentti, 10 §:n 1 momentti sekä 13 ja 15 § mainituissa 8 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa, 11 § 19 päivänä huhtikuuta 1991 annetussa laissa (722/91) ja mainituissa 8 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa, 12 § osittain muutettuna 15 päivänä helmikuuta 1991 annetulla lailla (345/91) ja mainituilla 8 päivänä tammikuuta 1993 annetulla lailla sekä 16 § osittain muutettuna viimeksi mainituilla lailla, sekä

lisätään lakiin uusi 6 a §, lain 9 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainituilla 8 päivänä tammikuuta 1993 annetulla lailla, uusi 5 momentti, lakiin uusi 12 a ja 12 b § sekä lain 18 §:ään, sellaisena kuin se on 21 päivänä huhtikuuta 1995 annetussa laissa (657/95), uusi 1 momentti, jolloin nykyinen 1 momentti siirtyy 2 momentiksi, seuraavasti:

1 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 §

Tieliikenteen tietojärjestelmän tiedot

Tieliikenteen tietojärjestelmän tietokantaan saa tallettaa luonnollisesta henkilöstä seuraavat henkilötiedot: ajoneuvon omistajasta ja haltijasta nimi, henkilötunnus, osoite, kotikunta (*poist.*), poliisipiiri, johon *asuinpaikka* kuuluu, ja äidinkieli. Tietokantaan saa tallettaa oikeushenkilöistä vastaavat tiedot, myös liike- ja yhteisötunnuksen. Tietokantaan saa tallettaa lisäksi tiedon siitä, onko omistaja tai haltija luonnollinen henkilö vai oikeushenkilö, sekä haltijan hallintaoikeuden laadun.

6 §

Ajokorttirekisterin tiedot

Ajokorttirekisteriin, johon merkitään ajokorttiluvan hakijat ja ajo-oikeuden haltijat sekä ajo-oikeutta vailla olevat liikennerekisteriin syyllystyneiksi epäillyt ja syyllystyneet henkilöt, talletetaan siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään ajokorttiluvan hakijasta ja ajo-oikeuden haltijasta sekä ajo-oikeutta vailla olevasta:

1) *ajokorttiluokat*, joita vastaavin merkinnöin ajokorttilupa on myönnetty, ajo-oikeutta koske-

vat erityisehdot ja erityisluvut sekä vastaavat puolustusvoimien ajokorttia koskevat tiedot;

2) moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljetettaessa tehdyiksi epäiltyjä ja tehtyjä liikennerekistereistä, niistä seuranneita rangaistuksia ja muita seuraamuksia koskevat tiedot sekä tieliikennelain nojalla tapahtunutta ajokieltoon tai väliaikaiseen ajokieltoon määräämistä, *ajokorttiluvan peruuttamista*, ajo-oikeuden raukeamista ja varoitukseen antamista sekä niiden perustana olevaa tekoa tai epäiltyä tekoa koskevat tiedot;

6 a § (uusi)

Tietojen poistaminen ajokorttirekisteristä

Tieliikennelain 75 §:n 1 momentissa tarkoitettuja rikoksia koskevat tiedot poistetaan rekisteristä kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun niitä koskeva päätös on saanut lainvoiman. Yksittäistä rangaistusta koskevaa kymmenen vuotta rekisterissä ollutta tietoa ei kuitenkaan poisteta, jos henkilöstä on rekisterissä sellainen tieto, jota ei edellä sanotun nojalla vielä voida poistaa.

Muita kuin 1 momentissa tarkoitettuja rikoksia koskevat tiedot ja poliisin hallinnollisella päätöksellä määräämiä seuraamuksia koskevat tiedot, mikäli ne eivät liity 1 momentissa tarkoitettuun rikokseen, poistetaan viiden vuoden kuluttua siitä, kun niitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

Syytöntä henkilöä koskevat rikostiedot poiste-

taan rekisteristä niitä koskevan päätöksen tultua lainvoimaiseksi. Tiedot epäillystä rikoksesta poistetaan syyteoikeuden vanhentuttua. Mikäli poliisi on edellä sanottuihin liittyen tehnyt ajo-oikeutta tai ajolupaa koskevan hallinnollisen päätöksen, poistetaan tiedot epäillystä rikoksesta viiden vuoden kuluttua, kun päätös on saanut lainvoiman.

Kaikki rekisteriin merkittyä henkilöä koskevat rekisteritiedot poistetaan rekisteristä yhden vuoden kuluttua hänen kuolemastaan.

9 ja 10 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

11 §

Tietojen luovutus tieliikenteen tietojärjestelmästä

(1—4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Poliisilla on oikeus teknisellä käyttöyhteydellä luovuttaa tietoja etsittävistä ajoneuvoista toisen valtion poliisi- ja oikeusviranomaisille sekä kansainvälistä rikostorjuntaa suorittaville viranomaisjärjestöille. (Uusi)

12 §

Tietojen luovutus ajoneuvorekisteristä

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Ajoneuvorekisteristä voidaan luovuttaa tietoja mielipide- ja markkinatutkimukseen, suoramainontaan, puhelinmyyntiin tai muuhun suoramarkkinointiin sekä osoitepalveluun. Luonnollisen henkilön tietojen luovutus on sallittua ainoastaan, jos toiminta, johon tietoja pyydetään luovutettavaksi, liittyy liikenneturvallisuuteen, liikenteeseen, liikenne- ja autovakuutuksiin, liikennetarvikkeisiin, katsastukseen, ajoneuvoihin tai ajoneuvokauppaan. Luonnollisesta henkilöstä voidaan (poist.) muussa kuin automaattiseen tie-

tojenkäsittelyyn soveltuvassa muodossa luovuttaa vain nimi- ja osoitetietoja. Tämä rajoitus ei kuitenkaan koske tietojen luovuttamista katsastuksen suorittajalle katsastukseen liittyvien palvelutehtävien hoitamista varten. Luonnollisen henkilön tietoja ei saa luovuttaa, jos rekisteröity on kieltänyt tietojen luovuttamisen henkilörekisterilain 23 §:n nojalla tai jos luovutuksen saajalla ei ole henkilörekisterilain mukaan oikeutta tallettaa luovutettavia tietoja henkilörekisteriin.

(4 mom. kuten hallituksen esityksessä)

12 a, 12 b ja 13—15 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

16 §

Tieliikenteen tietojärjestelmän tietojen luovuttamisen kieltäminen eräissä tapauksissa

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Jos henkilöllä on perusteltua syytä epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi, ajoneuvohallintokeskus voi kirjallisesta pyynnöstä päättää, ettei häntä koskevia henkilötietoja saa luovuttaa tieliikenteen tietojärjestelmästä muille kuin viranomaisille, liikennevakuutuskeskukselle, liikennevakuutusyhtiölle, katsastuksen suorittajalle sekä kuljettajan-tutkimnon vastaanottajalle. Tämä päätös voi ensimmäisen kerran olla voimassa enintään kaksi vuotta. Rajoituksen voimassaoloa voidaan jatkaa yhdeksi vuodeksi kerrallaan.

18 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saapunki, varapuheenjohtaja Tennilä, jäsenet Bremer, Filatov, Itälä, Kuisma, J. Kukkonen, Lamminen,

Lindén, Lämsä, Myllyniemi (osittain), Mähönen, Mölsä, R. Ojala, Pykäläinen (osittain), Tiusanen ja Vistbacka sekä varajäsenet Lahtela (osittain) ja Pehkonen (osittain).

Vastalause

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Autorekisterikeskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi sekä yhtiön eräistä tehtävistä.

Autorekisterikeskus muutettiin uusimuotoiseksi valtion liikelaitokseksi vuoden 1993 alusta. Ensimmäisenä toimintavuotenaan Autorekisterikeskuksella oli kaikilla toimialoillaan monopoliasema. Autorekisterikeskuksen tärkein toimiala, ajoneuvojen katsastustoiminta, avattiin kilpailulle vuoden 1994 alussa. Tämän uudistuksen jälkeen on autojen katsastustoiminta toiminut moitteettomasti ja palvelualtius ja -taso on kohentunut. Siksi en nähnyt mitään tarvetta Autorekisterikeskuksen yhtiöittämiselle. Tällä samalla kannalla oli myös merkittävä joukko valiokunnan jäseniä, jopa osa niistä jäsenistä, jotka äänestivät lopulta hallituksen esityksen puolesta. Tästä kielii myös se, että hallituksen esitys hyväksyttiin valiokunnassa lopulta yhden äänen enemmistöllä opposition ja hallituspuolueiden sekaan.

Koska valiokunta hyväksyi hallituksen esityksen, katson, että esityksen kolmanteen ja viidenteen lakiin olisi tullut tehdä joukko valiokunnassa esittämiäni korjauksia.

Toimiluvan hakijan luotettavuuden arvioimiseksi olisi kyseiseen pykälään tullut lisätä maininta luotettavuuslausunnon hankkimisesta poliisiviranomaiselta, mikä olisi helpottanut päätöksentekijänä toimivan liikenneministeriön arviointia hakijan luotettavuudesta. Myös valvontaviranomaisen oikeuksia olisi tullut selkeyttää siten, että lakiin olisi otettu maininta oikeudesta perehtyä valvottavaa koskeviin asiakirjoihin, kirjanpitoon ja hallintoon sekä liiketoimintaa koskevaan aineistoon.

Rangaistus- ja vahingonkorvaussäännöksiä olisi tullut myös selkeyttää mahdollisten ristiriitatilanteiden välttämiseksi siten, että lakiin olisi otettu selvä maininta luvattomasta toiminnasta saadun taloudellisen hyödyn menettämisestä sekä vahingonkorvauksesta luvattomasti katsastettujen ajoneuvojen uusintakatsastuksesta aiheutuneista kustannuksista. Tietojen luovutusta tietosuojajärjestelmästä olisi tullut tarkentaa siten, että tietoa ei saisi luovuttaa, jos sen voidaan perustellusta syystä epäillä vaarantavan rikostutkintaa. Lupaa ei olisi tullut tarvita sellaisten tietojen tallettamiseen tai luovuttamiseen, joita luovutuksensaaja tarvitsee lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseen.

Tietojen luovutusta ajoneuvorekisteristä olisi tullut rajoittaa siten, että viranomaisella, oikeushenkilöllä ja yhteisöllä olisi ollut oikeus kieltää rekisterinpitäjää luovuttamasta itseään koskevia tietoja erikseen tarkemmin määrättyihin tarkoituksiin.

Oikeus tietojen luovuttamiseen määrättyille viranomaistahoille on valiokunnan enemmistön taholta rajoitettu hallituksen esityksen mukaisesti käsittämättömällä tavalla lähinnä ajo-oikeuteen ja liikennelupaan liittyvien asioiden käsitteilyyn sekä henkilötietojen tarkistamiseen. Kyseinen kohta olisi tullut muuttaa tai laajentaa siten, että ajokorttirekisteristä olisi voitu luovuttaa tietoja poliisi-, tulli-, raja- ja sotilasviranomaisille niille laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa säädettyjen tehtävien täyttämiseksi.

Tieliikenteen tietojärjestelmän tietojen luovuttamisen kieltäminen on valiokunnan enemmistön kannan mukaisesti rajattu koskemaan ainoastaan yksityistä henkilöä. Tämä vaarantaa vakavalla tavalla eri viranomaistahojen toimintaa lainmukaisten tehtäviensä suorittamisessa. Poliisi-, tulli-, raja- ja sotilasviranomaisten käytössä olevia ajoneuvoja koskevien tietojen luovuttamiskiello olisi tullut säätää siten, että tiedot on pidettävä salassa asianomaisen viranomaisen päätöksellä muilta kuin sanotuilta viranomaisilta.

Valiokunnan mietintöön olisi lisäksi tullut ottaa maininta siitä, minkä viranomaisen tehtäväksi ajokorttirekisterin pitäminen tulevaisuudessa annetaan. On otettava huomioon, että ajokorttirekisterin suurin käyttäjä ja tallentaja on poliisi, jonka osuus on yli 90 %. Vuonna 1994 poliisi teki rekisteriin noin 5 miljoonaa kyselyä ja noin 600 000 tallennusta. Ajokorttirekisteri on sijoitettu tieliikenteen tietojärjestelmään teknisesti erilleen, joten se olisi helposti siitä pois siirrettävissä.

Valiokunnan olisi tullut edellyttää, että asetetaan erillinen työryhmä, jonka tehtävänä olisi selvittää, minkä viranomaisen tehtäväksi ajokorttirekisterin pitäminen tulevaisuudessa annetaan.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että valiokunnan mietintöön sisältyvät
3. ja 5. lakiehdotukset hyväksyttäisiin näin
kuuluvina:*

3.

Laki**ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtävien toimiluvista**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—3 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

4 §

Hakijan luotettavuuden arviointi

(1 ja 2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

*Hakijan luotettavuuden arvioimiseksi liikenne-
ministeriön on hankittava poliisilta luotettavuus-
lausunto. (Uusi)*

5—14 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

15 §

Valvonta

(1 ja 2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi tarvittavia tarkastuksia paikoissa, joissa harjoitetaan toimiluvan alaista toimintaa. Valvontaviranomaisella on myös oikeus perehtyä valvottavaa koskeviin asiakirjoihin, kirjanpitoa ja hallintoa sekä liiketoimintaa koskevaan aineistoon. Toimiluvan haltija on velvollinen järjestämään olosuhteet sellaisiksi, että tarkastus voidaan tehdä.

(4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

16—19 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

20 §

Rangaistussäännökset

Joka harjoittaa ajoneuvojen katsastuksia tai ajoneuvojen rekisteröintejä ilman asianmukaista toimilupaa, on tuomittava luvattomasta ajoneuvojen katsastus- ja rekisteröintitehtävien harjoittamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi. Luvattomasta toiminnasta saatu taloudellinen hyöty on tuomittava valtiolle menetetyksi.

(2 ja 3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

20 a § (uusi)

Vahingonkorvaussäännökset

Joka on tuomittu 20 §:n 1 momentissa tarkoitusta rikoksesta, on samalla tuomittava korvaamaan luvattomasti katsastettujen ajoneuvojen uusintakatsastuksesta aiheutuvat välittömät kustannukset.

21 ja 22 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

5.

Laki**tieliikenteen tietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan tieliikenteen tietojärjestelmästä 15 päivänä syyskuuta 1989 annetun lain (819/89) 17, 19 ja 19 a §,

sellaisina kuin ne ovat, 17 § osittain muutettuna 8 päivänä tammikuuta 1993 annetulla lailla (7/93) sekä 19 ja 19 a § mainitussa laissa,

muutetaan 1 §, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n johdantokappale sekä 1 ja 2 kohta, 9 §:n otsikko, 9 §:n 1 momentin johdantokappale, 1 ja 3 kohta sekä 3 ja 4 momentti, 10 §:n 1 momentti ja 11—16 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 2 kohta, 9 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 3 ja 4 momentti, 10 §:n 1 momentti sekä 13 ja 15 § mainitussa 8 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa, 11 § 19 päivänä huhtikuuta 1991 annetussa laissa (722/91) ja mainitussa 8 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa, 12 § osittain muutettuna 15 päivänä helmikuuta 1991 annetulla lailla (345/91) ja mainitulla 8 päivänä tammikuuta 1993 annetulla lailla sekä 16 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, sekä

lisätään lakiin uusi 6 a §, lain 9 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 8 päivänä tammikuuta 1993 annetulla lailla, uusi 5 momentti, 12 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 15 päivänä helmikuuta 1991 annetulla lailla, uusi 5 momentti, lakiin uusi 12 a ja 12 b §, 16 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 8 päivänä tammikuuta 1993 annetulla lailla, uusi 3 momentti sekä lain 18 §:ään, sellaisena kuin se on 21 päivänä huhtikuuta 1995 annetussa laissa (657/95), uusi 1 momentti, jolloin nykyinen 1 momentti siirtyy 2 momentiksi, seuraavasti:

1, 4, 6, 6 a, 9 ja 10 §
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

11 §

Tietojen luovutus tieliikenteen tietojärjestelmästä

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Tieliikenteen tietojärjestelmästä luovutettavan tiedon tulee olla tarpeellinen ilmoitettuun käyttötarkoitukseen. Tietoa ei saa luovuttaa, jos luovuttamisen voidaan perustellusta syystä epäillä vaarantavan rekisteröidyn yksityisyyden suojaa, hänen etujaan tai oikeuksiaan, rikostutkintaa taikka valtion turvallisuutta. Henkilötietojen massaluovutuksen edellytyksenä on lisäksi, että henkilörekisterilain (471/87) 19 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetty edellytykset täyttyvät.

Muiden teknisellä käyttöyhteydellä luovutettavien tietojen kuin tilastotietojen tallettamiseen luovutuksensaajan tietojärjestelmään vaaditaan ajoneuvohallintokeskuksen lupa. *Lupaa ei tarvita sellaisten tietojen tallettamiseen, joita luovutuksensaaja tarvitsee lakisääteisten tehtäviensä hoitamisessa.*

Luovutettuja tietoja saa käyttää ainoastaan siihen tarkoitukseen, johon ne on luovutettu. Yksittäin luovutettuja tietoja lukuun ottamatta tietoja ei saa luovuttaa kolmannelle ilman asian-

mukaista lupaa. *Lupaa ei tarvita tietojen luovuttamiseen, joita luovutuksensaaja tarvitsee lakisääteisten tehtäviensä hoitamisessa.*

(5 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

12 §

Tietojen luovutus ajoneuvorekisteristä

(1—4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Viranomaisella, oikeushenkilöllä ja yhteisöllä on oikeus kieltää rekisterinpitäjää luovuttamasta itseään koskevia tietoja tämän pykälän 1 momentin 6 kohdassa sekä 2 ja 3 momentissa sanottuun tarkoitukseen. (uusi)

12 a ja 12 b §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

13 §

Tietojen luovutus ajokorttirekisteristä

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Ajokorttirekisteristä saa kuitenkin luovuttaa: 1) poliisi-, tulli-, raja- ja sotilasviranomaisille tietoja laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa säädetyn tehtävän täyttämiseksi;

(2—10 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

(3 ja 4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

14 ja 15 §
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

neuvoa koskevat rekisteritiedot on pidettävä asianomaisen viranomaisen päätöksellä salassa muilta kuin sanotuilta viranomaisilta. (uusi)

16 §

Tieliikenteen tietojärjestelmän tietojen luovuttamisen kieltäminen eräissä tapauksissa

(1 ja 2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
Poliisi-, tull-, raja- ja sotilasviranomaisen ajo-

18 §
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 1995

Raimo Vistbacka

